

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 4 juni 1946 kl. 5 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag).

Genom en den 8 mars 1946 dagtecknad proposition, nr 186, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag).

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det genom propositionen framlagda lagförslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Sedan chefen för socialdepartementet med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 12 juni och den 18 december 1942 tillkallat särskilda sakkunniga för att inom departementet verkställa utredning rörande möjligheterna till effektivisering av skyddshemselevernas eftervård jämte därmed sammanhängande spörsmål, ha de sakkunniga, som antagit benämningen 1942 års skyddshemsutredning, den 4 januari 1945 avgivit betänkande och förslag i ämnet (statens offentl. utredn. 1945: 10), innefattande bland annat förslag till åtskilliga ändringar i gällande barnavårdslagstiftning.

Över betänkandet ha efter remiss yttranden avgivits av socialstyrelsen, medicinalstyrelsen, statens arbetsmarknadskommission, statskontoret, skolöverstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, ungdomsvårdskommittén, styrelserna för svenska stadsförbundet och svenska landskommunernas förbund, svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet samt Sveriges storloge av I. O. G. T. Socialstyrelsen har vid sitt utlåtande fogat en sammanfattning av yttranden i ärendet, som till styrelsen inkommit från femton skyddshemstyrelser ävensom föreningen Sveriges skyddshemsrektor och föreningen Sveriges skyddshemstjänstemän.

Vid ärendets fortsatta behandling inom socialdepartementet ha vissa av de sakkunniga föreslagna ändringar i barnavårdslagstiftningen befunnits böra bli föremål för ytterligare överväganden. I förevarande sammanhang upp-

tages endast till behandling av de sakkunniga väckt fråga om ändrad benämning å skyddshemmen.

Barnavårdsnämnd åligger enligt 22 § barnavårdslagen att vidtaga åtgärder beträffande a) barn under sexton år, som i föräldrahemmet miss-handlas eller utsättes för allvarlig vanvård eller annan fara till sin kroppsliga eller själsliga hälsa; b) barn i sagda ålder, som på grund av föräldrarnas lastbarhet, vårdslöshet eller oförmåga att fostra barnet är i fara att bliva vanartat; c) barn under aderton år, som befinnes vara så vanartat, att särskilda uppfostringsåtgärder krävas för dess tillrättaförande; samt d) person i åldern mellan aderton och tjuguet år, som befinnes föra ett oordentligt, lättjefullt eller sedeslöst liv eller eljest visat svår oart och beträffande vilken särskilda åtgärder från samhällets sida krävas för hans tillrättaförande. I vissa fall må, enligt 24 § barnavårdslagen, nämnden omhändertaga den, varom fråga är, för *skyddsuppfostran* enligt de närmare bestämmelser som meddelas i 4 kap. barnavårdslagen.

Den som omhändertages för skyddsuppfostran skall enligt 35 § barnavårdslagen i regel intagas i *skyddshem*, varom närmare bestämmelser äro meddelade dels i 43 och 44 §§ barnavårdslagen och dels i den av Kungl. Maj:t den 24 september 1937 utfärdade stadgan för skyddshemmen (SFS nr 860). Enligt 43 § barnavårdslagen skola särskilda skyddshem eller avdelningar av skyddshem finnas: a) för vanartade barn i skolpliktig ålder, vilka böra er-hålla skolundervisning (*skolhem*); b) för vanartade gossar, som avslutat sin skolgång och vid omhändertagandet icke fyllt aderton år (*yrkeshem*); c) för vanartade flickor, som avslutat sin skolgång och vid omhändertagandet icke fyllt aderton år (*hemskolor*); d) för vanartade över den egentliga skolåldern, vilka med avseende å förståndsutvecklingen äro efterblivna (*jordbrukshem*); e) för personer, som avses i 22 § d) (*ungdomshem*); samt f) för omhändertagna, vilka äro själsligt abnorma.

Vid sina överbäganden angående åtgärder för en effektivisering av skyddshemselevernas eftervård har skyddshemsutredningen funnit benämningen skyddshem böra avskaffas. De sakkunniga ha anfört, att denna benämning under årens lopp fått en mycket ogynnsam klang. De ungdomar, som blivit föremål för samhällets ingripande i form av skyddshemsvård, mötte vid sin återinpassning i samhället allvarliga hinder, om det bleve känt i deras omgivning att de vistats på skyddshem. I allmänna medvetandet stämplades skyddshemmens elever ofta som mindervärdiga individer för lång tid efter utskrivningen. Tidigare hade termen skyddshem i regel ingått i namnet på respektive anstalter. På förslag av 1934 års skyddshemssakkunniga hade i barnavårdslagen införts neutrala särbenämningar för olika slag av skyddshem, hänsyftande på den utbildning hemmen avsågo att meddela. Som gemensam beteckning hade dock skyddshemsnamnet bibehållits. Det hade visat sig, att egentligen endast en av de nya benämningarna nämligen »skolhem»

vunnit sådan utbredning, att den i viss mån förträngt allmänhetens uppfattning av att vederbörande anstalter först och sist vore skyddshem. Övriga beteckningar »yrkeshem», »hemskola», »ungdomshem», »jordbrukshem» hade mera speciell karaktär och anknöte icke till gängse föreställningar. Stundom vore barnavårdsnämnderna med hänsyn till den klang ordet skyddshem hade obenägna att tillgripa placering å skyddshem, även då alla förut sättningar förelåge för intagning i sådan anstalt. I stället anlätades barnhem av skyddshemsliknande karaktär. Människor utan kontakt med den offentliga barnavården syntes fortfarande utan åtskillnad uppfatta »skyddshem» som den lämpligaste beteckningen på anstalter för äldre asocial ungdom av alla slag. I dagspressen användes beteckningen skyddshem stundom till och med för institutioner inrättade till stöd för frigivna fångar och liknande. Eftervårdsarbetet försvårades onödigtvis av den belastning skyddshemsnamnet utgjorde. En arbetsgivare, som måhända skulle tveka att anställa en pojke från Gräskärrens skyddshem, torde icke hysa samma betänkligheter att antaga en elev från Gräskärrens skolhem. Det vore lättare att bli accepterad i en ny kamratkrets för den yngling, som kunde tala om att han vistats på en skola, än för den, som komme från ett yrkeshem-skyddshem.

De sakkunniga säga sig ha sökt efter ett uttryck tillräckligt omfattande att användas som gemensam benämning på anstalterna i stället för det nuvarande »skyddshem» och av sådan beskrivande karaktär, att det icke lika lätt som nyssnämnda term kunde bli till ett slagord. Benämningen *skolor tillhörande barna- och ungdomsvården* ha de sakkunniga ansett fylla dessa krav. För att åtskilja olika elevgrupper ha de sakkunniga funnit det vara tillräckligt att terminologiskt skilja på två slags anstalter, nämligen *skolhem* för barn i skolåldern och *yrkesskolor* för elever, som avgått från den egentliga folkskolan. Skolor, avsedda att tjänstgöra som mödrahem, borde däremot erhålla en särskild beteckning, exempelvis *hemskolor*.

I enlighet härmed har utredningen ansett följande olika slag av skolor för barna- och ungdomsvården böra finnas, nämligen *skolhem* för barn i skolpliktig ålder, *yrkesskolor* för barn, som vid omhändertagandet avslutat sin skolgång men icke fyllt aderton år, *yrkesskolor* för personer, som avses i 22 § d) barnavårdslagen, *hemskolor* för väntande mödrar och mödrar med späda barn, *yrkesskolor* för omhändertagna över skolpliktig ålder, vilka äro efterblivna till förståndsutvecklingen, *skolhem* för barn i skolpliktig ålder, som på grund av själslig abnormitet böra stå under särskild läkartillsyn, och *yrkesskolor* för omhändertagna över skolpliktig ålder, vilka på grund av själslig abnormitet böra stå under särskild läkartillsyn.

Föredraganden, statsrådet Mossberg, har i propositionen anfört följande:

»Ett huvudsyfte med den vård och uppfostran, som på skyddshem lämnas av samhället omhändertagna barn och ungdomar, är att möjliggöra

deras inpassande i ett normalt arbets- och samhällsliv. För detta ändamål är det uppenbarligen av stor vikt, icke blott att den uppfostran och utbildning som lämnas på skyddshemmen blir så god som möjligt, utan också att den omständigheten att denna uppfostran och utbildning kommit till stånd genom särskilda åtgärder från samhällets sida icke försvårar skyddshemslevernans återinpassning i samhällslivet.

Såsom skyddshemsutredningen anfört torde det tyvärr förhålla sig så, att benämningen skyddshem under årens lopp fått en ogynnsam klang och att i det allmänna medvetandet skyddshemslevernorna ofta stämplas som mindervärdiga individer för lång tid efter utskrivningen. I huvudsak torde detta bero på bristande insikt hos den stora allmänheten om skyddshemsvårdens egentliga innebörd och på oberättigade generaliseringar med utgångspunkt från fall, där skyddshemsvården icke medfört den önskade återinpassningen. För underlättande av eftervårdsarbetet synes det emellertid angeläget att man söker undanröja möjligheten till dylika generaliseringar genom att skyddshemmen erhålla ändrad benämning. I likhet med skyddshemsutredningen och flertalet av remissinstanserna finner jag en beskrivande benämning av relativt tungrodd karaktär vara att föredraga framför en enklare, mera kortfattad och särpräglad benämning. Härigenom torde man nämligen i stort sett kunna undgå att benämningen får en slagordsmässig prägel, som kan utnyttjas som en förklenande stämpel å de omhändertagna. Det av utredningen föreslagna uttrycket 'skola tillhörande barna- och ungdomsvården' synes mig från dessa utgångspunkter böra godtagas. Någon anledning att i samband därmed ändra jämväl benämningen skydds- uppfostran synes mig icke föreligga.

Skyddshemsutredningen har vidare ansett, att de särskilda benämningar å olika former av skyddshem som för närvarande finnas böra utbytas mot mera generella benämningar. För att åtskilja olika elevgrupper har utredningen funnit det vara tillräckligt att terminologiskt skilja på två slags anstalter, nämligen skolhem för barn i skolåldern och yrkesskolor för elever, som utgått från den egentliga folkskolan, varjämte skolor, avsedda som mödrahem, borde erhålla benämningen hemskolor.

Även i denna del har förslaget lämnats utan erinran i flertalet yttranden. Vissa remissinstanser ha dock anfört betänkligheter mot förslaget. Överstyrelsen för yrkesutbildning har sålunda ansett benämningen yrkesskola böra förbehållas det nuvarande yrkesskolväsendet och uttalat farhågor för att vid ett bifall till utredningens förslag på denna punkt det förtroende hos näringslivet, som de egentliga yrkesskolorna åtnjöte, kunde komma att väsentligt minskas, därest jämväl skyddshemmen komme att benämnas yrkesskolor. Dessa farhågor synas mig dock överdrivna. Då jag delar skyddshemsutredningens uppfattning, att en förenklad terminologi på detta område är önskvärd, och de föreslagna benämningarna synas på ett lämpligt sätt antyda skolornas karaktär, vill jag uttala min anslutning till förslaget på denna punkt.

Ett utbyte av benämningen skyddshem mot namnet skolor tillhörande barna- och ungdomsvården medför att åtskilliga redaktionella ändringar måste göras i barnavårdslagen. Benämningen skyddshem förekommer där dels i rubriken till 5 kap. och underrubriken närmast före 43 §, dels ock i 21, 35, 37, 38, 39, 43, 44, 45, 46, 48, 67, 74, 77 och 81 §§, varför ändring av lagen torde böra göras på dessa punkter.

Skyddshemsutredningen har ansett bestämmelserna angående de skilda slag av skolor som skola finnas för beredande av skyddsuppfostran kunna överföras till stadgan för skolor tillhörande barna- och ungdomsvården. Dessa bestämmelser, som angå skyddshemsorganisationens uppbyggnad, synas mig emellertid vara av den betydelse, att de såsom hittills böra upptagas i 43 § barnavårdslagen. Då benämningen yrkesskola blir gemensam för de nuvarande yrkeshemmen, hemskolorna och ungdomshemmen, synes i 4 mom. av nämnda paragraf andra punkten kunna utgå.

I samband med de nu föreslagna ändringarna torde lämpligen i 35 § barnavårdslagen böra göras redaktionella jämkningar till vinnande av överensstämmelse med den nuvarande lydelsen av 22 § d) samma lag.

De föreslagna lagändringarna synas böra träda i kraft den 1 juli 1946. I en övergångsbestämmelse torde föreskrift böra meddelas att vad i lag eller författning finnes stadgat om skyddshem efter nämnda dag skall hava avseende å skola tillhörande barna- och ungdomsvården.»

Såsom i propositionen framhållits torde det tyvärr förhålla sig så, att benämningen skyddshem under årens lopp fått en ogynnsam klang och att i det allmänna medvetandet skyddshemseleverna ofta stämplas som mindervärdiga individer. Detta försvårar givetvis skyddshemselevernas återinpassning i samhällslivet. Olägenheterna härav äro uppenbara. För att undanröja möjligheten till de oberättigade generaliseringar, som allmänheten gör sig skyldig till med utgångspunkt från fall, där skyddshemsvården icke medfört den önskade återinpassningen, föreslås i propositionen, att benämningen »skyddshem» i barnavårdslagen utbytes mot uttrycket »skola tillhörande barna- och ungdomsvården». Mot detta förslag kan invändas, att det är tveksamt, huruvida den föreslagna ändringen av benämningen skyddshem kommer att leda till åsyftat resultat. Det kan synas optimistiskt att tro, att den allmänna uppfattningen om skyddshemseleverna skulle röna någon inverkan av att i barnavårdslagen benämningen skyddshem utbytes mot ett annat uttryck. Utskottet har icke bortsett från dessa synpunkter. Önskvärdheten av att befria skyddshemseleverna från den generella mindervärdighetsstämpel de erhållit gör emellertid, att enligt utskottets mening varje strävan i denna riktning bör understödjas, även om resultatet av en dylik strävan kan synas ovisst. På grund av sin tungroddhet kan uttrycket »skola tillhörande barna- och ungdomsvården» icke få någon slagordsmässig prägel. Härmed torde åtminstone en del vara

Utskottet.

vunnet. Utskottet anser sig därför böra tillstyrka, att benämningen skyddshem i barnavårdslagen utbytes mot det i propositionen föreslagna uttrycket.

I propositionen föreslås vidare en förenklad terminologi beträffande benämningarna å de olika slagen av skyddshem. Det har ansetts tillräckligt att i terminologiskt hänseende skilja på två slags anstalter, nämligen skolehem för barn i skolåldern och yrkesskolor för elever, som utgått från den egentliga folkskolan, varjämte skolor avsedda som mödrahem erhållit benämningen hemskolor. Beträffande detta förslag vill utskottet framhålla, att allvarliga invändningar kunna göras mot att kalla en del skyddshem yrkesskolor. De nuvarande yrkesskolorna ha en helt annan struktur och ett helt annat elevmaterial än skyddshemmen. Om en del skyddshem skulle kallas yrkesskolor, uppstår risk att den stora allmänhetens oberättigade generaliseringar beträffande skyddshemseleverna komma att drabba även de nuvarande yrkesskolornas elever. Då detta om möjligt bör undvikas, anser utskottet, att benämningen yrkesskola i förslaget bör utbytas mot ett ur denna synpunkt lämpligare uttryck. Som sådant föreslår utskottet benämningen yrkeshem.

För Stockholm och Göteborg skola enligt 43 § 2 mom. barnavårdslagen finnas vissa slags skyddshem. Dessa skola vara av städerna själva upprättade eller för dem anordnade. Av lagrummets nuvarande lydelse framgår, att skyddshem för vanartade över den egentliga skolåldern, vilka med avseende å förståndsutvecklingen äro efterblivna, icke höra till de slag av skyddshem, som skola finnas för Stockholm och Göteborg. Enligt 43 § 2 mom. i dess föreslagna lydelse skola emellertid för Stockholm och Göteborg även finnas anstalter för barn över skolpliktig ålder, vilka äro efterblivna till förståndsutvecklingen. Nu gällande bestämmelser på denna punkt böra enligt utskottets mening icke i detta sammanhang bliva föremål för ändring. Utskottet föreslår därför ett tillägg till den föreslagna lydelsen av 43 § 2 mom., varigenom överensstämmelse med lagrummets nuvarande innehåll erhålles beträffande anstalter för barn, som äro efterblivna till förståndsutvecklingen.

Beträffande 44 § 1 mom. första stycket föreslår utskottet en redaktionell jämkning.

I övrigt har utskottet icke något att erinra mot det framlagda lagförslaget.

Under åberopande av vad ovan anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att det genom propositionen framlagda lagförslaget icke kunnat i oförändrat skick antagas, måtte för sin del antaga följande förslag till

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

L a g

angående ändring i lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag).

Härigenom förordnas dels att rubriken till 5 kap. lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag) samt under rubriken närmast före 43 § samma lag skola erhålla nedan angivna ändrade lydelse dels ock att 21, 35, 37 och 38 §§, 39 § 1 mom., 43, 44, 45, 46, 48, 67, 74 och 77 §§ samt 81 § 1 och 4 mom. nämnda lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

21 §.

Jämte det — — — närmare föreskrifter.

Angående tillsyn över verksamheten vid de i 5 kap. omförmälda skolor tillhörande barna- och ungdomsvården förordnar Konungen.

35 §.

1 mom. För skyddsuppfostran omhändertaget vanartat barn skall genom barnavårdsnämndens försorg intagas i *skola tillhörande barna- och ungdomsvården*, varom förmåles i 5 kap. Person, som avses i 22 § d), skall intagas i sådan skola eller i allmän uppfostringsanstalt.

I stället för att intagas i skola som i första stycket sägs eller i allmän uppfostringsanstalt må omhändertagen överlämnas till *enskilt hem, barnhem, arbetshem* eller *annan därmed jämförlig anstalt*, om sådant anses lämpligare för den omhändertagne och våda för andras sedliga utveckling icke kan befaras därigenom uppkomma. I sådant fall skola bestämmelserna i 34 § gälla i tillämpliga delar.

Har barnavårdsnämnd jämlikt 25 § förordnat om omedelbar verkställighet av beslut angående omhändertagande för skyddsuppfostran av person, som avses i 22 § d), eller har sådan person omhändertagits av nämndens ordförande jämlikt 31 §, ankommer det på polismyndighet, därest den omhändertagne befunnits föra ett oordentligt eller sedeslöst liv eller eljest visat svår oart samt hans uppförande tillika innebär fara för allmän ordning eller säkerhet, att, efter framställning av nämnden eller dess ordförande, på lämpligt sätt förvara den omhändertagne, till dess länsstyrelsen eller barnavårdsnämnden meddelat beslut i ärendet.

¹ Senaste lydelse, se beträffande rubriken till 5 kap. samt 21 § och 39 § 1 mom. SFS 1945:503, beträffande 35 §, 37 § 2 mom., 38, 46 och 74 §§ SFS 1934:201, beträffande 37 § 1 mom., 43 § 2—6 mom., 44 § 1 och 2 mom., 45 och 67 §§ samt 81 § 1 och 4 mom. SFS 1936:266, beträffande 43 § 1 mom. SFS 1937:387, beträffande 44 § 3 mom. och 48 § SFS 1937:78 samt beträffande 44 § 4 mom. SFS 1939:324.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

2 mom. Har för skyddsuppfostran omhändertagen, som ej intagits i skola tillhörande barna- och ungdomsvården eller i allmän uppfostringsanstalt, visat sig så vanartad eller befunnits föra ett så oordentligt, lättjefullt eller sedeslöst liv eller visat så svår oart, att hans tillrättaförande anses kräva strängare uppfostran än den, som kan meddelas i det hem eller den anstalt, dit han överlämnats, eller att hans samvaro med andra finnes innebära våda för dessas sedliga utveckling, skall barnavårdsnämnden draga försorg om hans intagande i skola tillhörande barna- och ungdomsvården eller i allmän uppfostringsanstalt.

37 §.

1 mom. Om uppsikt över elev i skola tillhörande barna- och ungdomsvården, om disciplinära åtgärder för tillrättavisande av sådan elev samt om den rätt till umgänge med elev, som tillkommer elevens föräldrar, meddelar Konungen erforderliga föreskrifter.

2 mom. Beträffande omhändertagen, som ej fyllt tjuuguett år och icke är elev i skola tillhörande barna- och ungdomsvården, tillkommer barnavårdsnämnden eller den, åt vilken nämnden sådant överlätit, den rätt att hava uppsikt över den omhändertagne och att tukta honom, vilken eljest tillkommer föräldrarna.

Föräldrarna äro — — — därtill föranleda.

38 §.

Anmälan om förordnande av förmyndare för omhändertagen bör, när skäl därtill föreligger, göras hos vederbörande domstol, i fråga om elev i skola tillhörande barna- och ungdomsvården av skolans styrelse och beträffande annan av barnavårdsnämnden.

5 kap. Om barnavårdsanstalter och om skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.

39 §.

1 mom. Med barnavårdsanstalt förstås i denna lag för barns vård och uppfostran avsedd anstalt, som ej är att hänföra till sjukhus, sjukhem, anstalt för abnorma eller vanföra, skola tillhörande barna- och ungdomsvården, allmän uppfostringsanstalt eller skoldistrikt tillhörigt skolhem.

Skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.

43 §.

1 mom. För beredande av skyddsuppfostran skola finnas av staten eller andra upprättade skolor tillhörande barna- och ungdomsvården.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Särskilda skolor eller skolavdelningar skola finnas:

a) för barn i skolpliktig ålder (skolhem);

b) för barn, som vid omhändertagandet avslutat sin skolgång men icke fyllt aderton år, eller för personer, som avses i 22 § d) (*yrkesskolor*);

c) för väntande mödrar och mödrar med späda barn (hemsolor).

För omhändertagna över skolpliktig ålder, vilka äro efterblivna till förståndsutvecklingen, skola särskilda *yrkesskolor* vara inrättade. Särskilda skolhem och *yrkesskolor* skola därjämte finnas för omhändertagna, som på grund av själslig abnormitet böra stå under särskild läkartillsyn.

Där Konungen beträffande *viss yrkesskola* så medgivit, må person, som avses i 22 § d), intagas i *skolan*, ändå att *denna* ej är *avsedd* för sådana personer.

Elever av olika kön må ej intagas i samma skola.

2 mom. För Stockholm och Göteborg skola finnas erforderliga av städerna själva upprättade eller för dem anordnade skolhem och *yrkesskolor* för barn, som vid omhändertagandet icke fyllt aderton år. Vad nu sagts gäller dock ej skolor för barn, som på grund av själslig abnormitet böra stå under särskild läkartillsyn.

3 mom. Elev i skola tillhörande barna- och ungdomsvården må kunna genom skolans försorg utackorderas i enskilt hem.

4 mom. Elev över femton år, som vid omhändertagandet icke fyllt aderton år, må om han visat särdeles svår vanart överflyttas till allmän uppfostringsanstalt.

Särskilda skolor eller skolavdelningar skola finnas:

a) för barn i skolpliktig ålder (skolhem);

b) för barn, som vid omhändertagandet avslutat sin skolgång men icke fyllt aderton år, eller för personer, som avses i 22 § d) (*yrkeshem*);

c) för väntande mödrar och mödrar med späda barn (hemsolor).

För omhändertagna över skolpliktig ålder, vilka äro efterblivna till förståndsutvecklingen, skola särskilda *yrkeshem* vara inrättade. Särskilda skolhem och *yrkeshem* skola därjämte finnas för omhändertagna, som på grund av själslig abnormitet böra stå under särskild läkartillsyn.

Där Konungen beträffande *visst yrkeshem* så medgivit, må person, som avses i 22 § d), intagas i *hemmet*, ändå att *detta* ej är *avsett* för sådana personer.

2 mom. För Stockholm och Göteborg skola finnas erforderliga av städerna själva upprättade eller för dem anordnade skolhem och *yrkeshem* för barn, som vid omhändertagandet icke fyllt aderton år. Vad nu sagts gäller dock ej skolor för barn, som på grund av själslig abnormitet böra stå under särskild läkartillsyn, eller *yrkeshem för barn över skolpliktig ålder, vilka äro efterblivna till förståndsutvecklingen.*

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

5 mom. Personer, som avses i 22 § d), må, då särskilda förhållanden det påkalla, överflyttas från skola tillhörande barna- och ungdomsvården till allmän uppfostringsanstalt eller från sådan anstalt till skola som nyss nämnts.

6 mom. Närmare bestämmelser angående intagning i skola tillhörande barna- och ungdomsvården och i allmän uppfostringsanstalt, angående elevs utackordering i enskilt hem genom sådan skolas försorg ävensom angående elevs överflyttning mellan olika skolor samt mellan skola och allmän uppfostringsanstalt meddelas av Konungen.

44 §.

1 mom. Skola tillhörande barna- och ungdomsvården skall stå under ledning av en styrelse som har att besluta om intagning i *hemmet*.

1 mom. Skola tillhörande barna- och ungdomsvården skall stå under ledning av en styrelse som har att besluta om intagning i *skolan*.

Dylik skola som upprättats av annan än staten skall vara godkänd av Konungen.

Närmare föreskrifter om sådana skolors organisation, ledning och skötsel meddelas av Konungen.

2 mom. I skolhem skall meddelas skolundervisning, motsvarande den som förekommer i sjuårig folkskola och därpå följande fortsättningsskola enligt gällande bestämmelser om folkundervisningen.

I *yrkesskola* och *hemskola* skall meddelas yrkesutbildning i den omfattning Konungen föreskriver.

I *yrkeshem* och *hemskola* skall meddelas yrkesutbildning i den omfattning Konungen föreskriver.

3 mom. Har någon, som blivit omhändertagen jämlikt denna lag, intagits i allmän uppfostringsanstalt eller överflyttats dit från skola tillhörande barna- och ungdomsvården, äga bestämmelserna i 4 § första stycket och 7—14 §§ i lagen om tvångsuppfostran motsvarande tillämpning. I fråga om slutlig utskrivning av person, som omhändertagits jämlikt 22 § d), gäller dock vad i 46 § 1 mom. första stycket och 2 mom. andra stycket är stadgat; beslut om utskrivningen meddelas av anstaltens styrelse.

4 mom. Misstänkes den, som för skyddsuppfostran intagits i skola tillhörande barna- och ungdomsvården, att hava före slutlig utskrivning begått brott, och hör brottet under allmänt åtal eller har det av målsäganden angivits till åtal, ankommer det, där brottet är begånget i Stockholm, å förste stadsfiskalen och eljest å landsfogden att efter hörande av skolans styrelse avgöra, huruvida åtal lämpligen bör ske.

45 §.

För skyddsuppfostran omhändertagen må, där så prövas lämpligt, tills vidare utskrivas (*villkorlig utskrivning*). Beslut härom meddelas, beträffande

*(Kungl. Maj:ts förslag.)**(Utskottets förslag.)*

elev i skola tillhörande barna- och ungdomsvården av skolans styrelse och eljest av barnavårdsnämnden. I beslutet må uppställas villkor med hänsyn till den utskrivnes bostad och sysselsättning samt förordnas om övervakning av den utskrivne. Beslut om villkorlig utskrivning innefattar rätt för styrelsen eller nämnden att när som helst återtaga den utskrivne; och skall han återtagas, där hans uppförande eller annat förhållande föranleder därtill.

Villkorlig utskrivning av elev i skola tillhörande barna- och ungdomsvården bör ej, utan att särskilda omständigheter därtill föranleda, äga rum, förr än ett år förflutit, sedan eleven blivit intagen i skolan, eller senare än att eleven får tillfälle att vistas utom skolan minst sex månader, innan han slutligt utskrives.

Beträffande elev, som genom skolans försorg utackorderats i enskilt hem innan hans skolgång avslutats, må villkorlig utskrivning ej äga rum förrän efter fullgjord skolplikt men skall då ske, därest eleven i allmänhet ådagalagt gott uppförande. Beträffande elev, som utackorderats efter avslutad skolgång, må villkorlig utskrivning ej äga rum.

Närmare föreskrifter — — — av Konungen.

46 §.

1 mom. När för — — — (*slutlig utskrivning*).

Beslut om slutlig utskrivning meddelas beträffande elev i skola tillhörande barna- och ungdomsvården av skolans styrelse och eljest av barnavårdsnämnden.

2 mom. Slutlig utskrivning av barn, som omhändertagits för skyddsuffostrar, skall äga rum senast, då barnet fyller aderton år. Utskrivning av barn, som intagits i skola tillhörande barna- och ungdomsvården efter fyllda femton år, må dock uppskjutas, till dess tre år förflutit från intagandet. Har i dylik skola intaget barns uppförande varit opålitligt, må med utskrivningen anstå, till dess det fyllt tjuguet år.

Slutlig utskrivning — — — ett år.

3 mom. Vid slutlig — — — nödig utrustning.

Nämnden eller styrelsen bör även, där så prövas lämpligt, besluta, att den utskrivne skall stå under tillsyn,

om han omhändertagits med stöd av 22 § a), b) eller c), under en tid av minst ett och högst tre år från utskrivningen, i intet fall dock längre än till fyllda tjuguet år beträffande elev i skola tillhörande barna- och ungdomsvården och till fyllda aderton år beträffande annan utskrivne, samt

om han omhändertagits med stöd av 22 § d), minst ett och högst två år från utskrivningen, i intet fall dock längre än till fyllda tjugufyra år.

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

Närmare föreskrifter — — — av Konungen.

I fråga — — — tillkommer föräldrarna.

48 §.

Barnavårdsnämnds beslut — — — förklarats förverkat.

Vad sålunda stadgats gäller även beträffande den, som intagits i allmän uppfostringsanstalt eller dit överflyttats från skola tillhörande barna- och ungdomsvården.

67 §.

Om statsbidrag till bestridande av vissa kostnader enligt denna lag samt om avgift för uppfostran av elev i skola tillhörande barna- och ungdomsvården är särskilt stadgat.

74 §.

1 mom. Har någon genom att dölja person, som avses i 22 eller 49 §, eller genom att hjälpa honom att avvika eller genom vilseledande uppgifter uppsåtligen lagt hinder i vägen för verkställighet av beslut eller undersökning i ärende rörande honom,

eller har någon uppsåtligen företett eller hjälpt den, som omhändertagits för skyddsuppfostran, att avvika från hem, skola eller anstalt, dit han överlämnats, eller sedermera, genom att dölja den avvikne eller genom vilseledande uppgifter uppsåtligen lagt hinder i vägen för hans återförande till hemmet, skolan eller anstalten,

straffes, där gärningen icke eljest är i lag belagd med strängare straff, med dagsböter eller, då omständigheterna äro synnerligen försvårande, med fängelse i högst sex månader.

2 mom. Den, som överträder av barnavårdsnämnd eller styrelse eller rektor för skola tillhörande barna- och ungdomsvården meddelat förbud mot att besöka person, som omhändertagits för skyddsuppfostran, straffes, där gärningen icke eljest är i lag belagd med strängare straff, med dagsböter.

77 §.

Barnavårdsnämnd eller dess ordförande samt styrelse eller rektor för skola tillhörande barna- och ungdomsvården äga att, där de så pröva nödigt för vidtagande av åtgärd, som enligt denna lag ankommer på dem, utan kostnad för nämnden eller styrelsen erhålla handräckning av polismyndighet ävensom biträde av prästerskap och kommunal myndighet.

81 §.

1 mom. Då barnavårdsnämnd meddelat beslut, varigenom barns omhändertagande för samhällsvård vägrats,

(Kungl. Maj:ts förslag.)

(Utskottets förslag.)

eller barnavårdsnämnd eller styrelse för skola tillhörande barna- och ungdomsvården avslagit framställning om slutlig utskrivning av för skyddsuffostran omhändertagen,

eller barnavårdsnämnd meddelat beslut i fråga, som avses i 7 kap.,

eller barnavårdsnämnd eller styrelse för anstalt meddelat beslut rörande behandlingen vid fullgörande av arbetskyldighet eller beträffande kvarhållande av arbetskyldig å anstalten eller i arbetet,

eller barnavårdsnämnd meddelat beslut i annat ärende enligt denna lag, vilket icke angår i 3, 4 eller 6 kap. avsedd fråga och icke heller förvaltningsfråga, för vars behandling nämnden jämlikt de i denna lag eller kommunal-lagarna givna föreskrifter är ansvarig endast inför kommunen,

må den, som beslutet rör, anföra besvär hos länsstyrelsen inom trettio dagar, räknade från det han av beslutet erhållit del; dock går beslutet i verkställighet, där ej förbud däremot meddelas av länsstyrelsen.

4 mom. Barnavårdsnämnd eller styrelse för skola tillhörande barna- och ungdomsvården, vilken är missnöjd med beslut av styrelse för sådan skola eller arbetshem rörande någons intagning i skolan eller arbetshemmet, äger över beslutet anföra besvär hos länsstyrelsen inom trettio dagar från det nämnden eller styrelsen erhållit del av beslutet.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1946.

Vad i lag eller författning finnes stadgat om skyddshem skall efter nämnda dag hava avseende å skola tillhörande barna- och ungdomsvården.

Stockholm den 4 juni 1946.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar *Norman*, *Linder*,* *Nils Elowsson*, *Hallagård*, *Söderkvist*,* *Englund* och *Carl Eric Ericsson*;

från andra kammaren: herrar *Ryberg*, *Osterman*, *Andersson* i Gisselås, fru *Västberg*,* herrar *Lundberg* och *Andersson* i Alfredshem.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.